

DOI 10.31651/2524-2660-2021-2-111-118
ORCID 0000-0002-4360-9700

СВИЩ Лілія Осипівна

старша викладачка кафедри української та іноземних мов
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
e-mail: slang@ldufk.edu.ua

УДК 378.018.8:811-027.63-051(045)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНІХ ІНОЗЕМНИХ ФІЛОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Обстоюється позиція, що розроблення педагогічних умов формування ціннісно-смыслового досвіду майбутніх іноземних філологів є актуальним науково-практичним завданням.

Здійснено детермінацію поняття «педагогічні умови» як базового методологічного концепту досягнення мети дослідження. Педагогічні умови потрактовано як обов'язковий елемент освітніх систем, що сприяють ефективному здійсненню освітнього процесу і досягненню бажаних результатів. Відповідні засоби й технології орієнтовані як на суб'єктів освітнього процесу, так і на освітній матеріально-процесуальний простір.

Теоретично визначено педагогічні умови формування ціннісно-смыслового досвіду майбутніх іноземних філологів у процесі професійної підготовки. Найбільш перспективними педагогічними умовами щодо формування ціннісно-смыслового досвіду майбутніх іноземних філологів у процесі професійної підготовки визначено: 1) формування знанневої основи ціннісних мотивацій у професійній діяльності майбутніх філологів; 2) розвиток ціннісно-смыслової сфери здобувачів філологічної освіти шляхом створення аксіо-орієнтованого освітнього середовища; 3) формування у майбутніх філологів операційно-діяльнісних умінь реалізації аксіологічних знань й ціннісних пріоритетів.

Ключові слова: педагогіка; аксіологія; педагогічні умови; професійна підготовка; фахівці спеціальності 035 «Філологія».

Постановка проблеми. Поточна соціокультурна ситуація актуалізує особливу увагу до цінностей, ціннісних орієнтацій та інших аксіологічних феноменів як, власне, і до аксіологічного знання. Це тим більш актуально, якщо зважити на той факт, що у зоні нестабільності знаходяться навіть загально визнані цінності Євросоюзу [1, с. 3], а у ціннісному полі Європи не спадає напрута між традицією та сучасністю [2]. Зважаючи на вказане, обґрунтованим

вважаємо позицію, що ціннісна сфера має бути предметом постійної уваги з боку суспільства та держави, зокрема освітянських інститутів.

Вказане аргументує необхідність особливої уваги до аксіологічної проблематики у контексті організації вищої освіти, зокрема професійної підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» першого (бакалаврського) рівня. Передусім, маємо на увазі зміст та характер ціннісної підготовки, формулювання актуальних аксіологічних орієнтирів, які б відповідали актуальній суспільній практиці, корелювали з принципами й завданнями сучасної професійної підготовки фахівців з іноземної філології, сприяли формуванню у них розвиненої ціннісно-смыслової сфери та аксіологічної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений нами аналіз змісту Стандарту вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 «Філологія» доводить, що ним не створені формальні умови для забезпечення ціннісної складової професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної філології, відсутні підстави для реалізації механізмів формування ціннісно-смыслової сфери майбутнього вчителя. Крім того нами була проаналізована практика реалізації вказаного Стандарту провідними українськими вишами: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Львівський національний університет імені Івана Франка, Київський університет імені Бориса Грінченка і Рівненський державний гуманітарний університет. Укладачі досліджених освітньо-професійних програм

головно апелюють до встановлених Стандартом компетентностей і зовсім не беруть до уваги при формуванні освітніх програм можливість зазначити додаткові компетентності й результати навчання.

Між тим, освітній досвід країн, що є лідерами у питаннях підготовки майбутніх іноземних філологів – Об'єднане Королівство й Польща, доводить пріоритетність ціннісної підготовки й особливу увагу до неї [3; 4]. В обох країнах значна увага зосереджена на формуванні аксіологічного потенціалу, адже для вивчення цінностей іншої культури засобами іншомовної комунікації студент повинен мати потужний аксіологічний базис. Фактично, результатом професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної філології у цих країнах є залучення й засвоєння (1) цінностей знаневого змісту, (2) цінностей, що визначають особу педагога, (3) цінностей, що визначають зміст відносин у системі освіти.

Відзначимо, що міжнародна група дослідників на чолі з британськими науковцями Т. Ловатом й Р. Тоомі у своїй праці «Ціннісна освіта і якісне навчання» показали [5], що в останні десятиліття на міжнародному рівні здійснюються величезні зусилля, спрямовані просування ідей ціннісної освіти, морально-етичного й ціннісного виховання, оскільки суспільство намагається знайти нові шляхи вперед, стикаючись із постійними та виснажливими глобальними проблемами, в основі яких, часто, антигуманні й екстремістські цінності. Своєю чергою група іспанських дослідників – Давид Перес-Хорхе, Фернандо Барраган Медеро та Ельвіра Моліна-Фернандес, обстоюють думку, що ціннісна освіта є фундаментальною частиною соціального та особистісного розвитку людей, як членів суспільства, в якому ми живемо. Дослідники вважають, що освітні заклади мають активно залучатися до розроблення освітніх проектів, у межах яких ознайомлення, сприйняття й взаємодія з цінностями солідарності, толерантності, поваги до відмінностей й культурного різноманіття стане звичайною практикою [6, с. 113].

З огляду на вказане, розроблення педагогічних умов формування ціннісно-сміслового досвіду майбутніх іноземних філологів у процесі професійної підготовки в національній освітній практиці постає актуальним науково-практичним завданням, що потребує свого вирішення.

Мета і завдання: концептуалізація педагогічних умов формування ціннісно-сміслового досвіду майбутніх іноземних філологів у процесі професійної підготовки.

Завдання: 1) детермінація поняття «педагогічні умови» як методологічного концепту досягнення заявленої мети; 2) визначення педагогічних умов формування ціннісно-сміслового досвіду майбутніх іноземних філологів у процесі професійної підготовки; 3) теоретичне конструювання освітніх заходів щодо забезпечення обґрунтованих педагогічних умов

Виклад основного матеріалу дослідження. Передусім відзначимо, що аналіз спеціальної літератури вказує на те, що феномен педагогічних умов активно використовується у дослідницькій практиці, але при цьому поняття «педагогічні умови» завжди супроводжується науковим коментарем дослідника, оскільки і досі не отримало аксіоматичного визначення. При цьому дослідники поняття «педагогічні умови» вказують на широкий спектр його застосування щодо різних аспектів усіх складових освітнього процесу: цілей, змісту, принципів, методів, форм, засобів тощо. Але, «як правило, під педагогічними умовами розуміють такі, що спеціально створюються в освітньому процесі з метою підвищення його ефективності або реалізації певних інновацій» [7, с. 44]. Для нас також важливою є наукова позиція, що педагогічні умови в освітньому процесі активізують суб'єктів цього процесу, що призводить до зростання ефективності професійної підготовки [8, с. 272].

Український вчений Юрій Пелех трактує педагогічні умови як категорію інтегрально-змінну, яка залежить від змін зовнішніх і внутрішніх умов. До внутрішніх умов освітнього процесу дослідник відносить характер педагогічного середовища освітнього закладу, а до зовнішніх умов – загальний зміст культурного середовища, загальнолюдські й професійні цінності [9, с. 36]. Фактично успіх і результат реалізації педагогічних умов за Пелехом залежить від створення креативної атмосфери, що сприяє формуванню ціннісно-сміслових новоутворень у процесі професійної підготовки.

Принциповою для нашого дослідження є позиція українського дослідника Віктора Хом'юка, який опрацьовуючи поняття «педагогічні умови» у дискурсі компетентнісного підходу виокремив властивості педумов, які є принциповими і для перспективи нашого дослідження: 1) спрямованість на організацію педагогічної діяльності (практичну й нормативну спрямованість); 2) спрямованість на підвищення ефективності педагогічної діяльності; 3) педумови не можуть суперечити прояву педагогічних закономірностей, принципів та правил; 4) обґрунтування педумов пе-

редбачає поєднання емпіричних та теоретичних процедур наукового дослідження; 5) відповідність вимогам наукової новизни (виокремлення у дослідженні певних педагогічних умов має сенс, якщо вони містять нове наукове знання); 6) імовірнісний характер забезпечення результату педагогічної діяльності (педагогічні умови, які педагогічні системи в цілому, не можуть гарантувати отримання певного результату, але підвищують імовірність його досягнення); 7) локальний характер застосування (у структурі педагогічного знання найбільш широкий характер мають закономірності та принципи, більш вузький характер мають педагогічні правила, ще більш вузький, локальний характер мають умови) [10, с. 105]. Зауважимо, що формуючи педумови набуття ціннісно-сислового досвіду майбутніми фахівцями з іноземної філології переслідуюмо мету підвищення ефективності ціннісної складової професійної підготовки відповідного профілю. Крім того прагнемо створити структурно-змістову модель вирішення вказаного дослідницького завдання, важливим елементом якої стануть обґрунтовані нами педагогічні умови із вагомим ціннісно-формувальним навантаженням.

У продовження дослідження феномену педагогічних умов відзначимо, що дещо інші їхні характеристики виокремлює українська дослідниця Ольга Терьохіна: 1) сукупність свідомо спроектованих можливостей змісту, форм, методів освітнього процесу, що спрямований на успішне вирішення завдань цього процесу; 2) сукупність заходів впливу на управління освітнім процесом або його складовими задля досягнення певного освітнього результату; 3) функціональні педумови, що забезпечують цілеспрямоване, планомірне управління розвитком освітнього процесу; 4) педагогічні умови формуються з урахуванням специфіки певного освітнього процесу [11, с. 282]. Іншими словами, педагогічні умови завжди корелюють і детермінуються змістом певного освітнього результату і у випадку нашого дослідження – це формування ціннісно-сислового досвіду майбутніми фахівцями з іноземної філології. Отож логіка відбору й формування системи педагогічних умов має винятково ув'язуватися із запланованим результатом.

Зрештою, з викладеного вище походить, що педагогічні умови є обов'язковим елементом освітніх систем. При цьому обґрунтовано обрані педагогічні умови сприяють ефективному здійсненню освітнього процесу і досягненню бажаних результатів. Самі педагогічні умови постають як

відкрита система потенційних можливостей освітнього процесу щодо застосування певних освітніх засобів і технологій задля досягнення освітньої мети. Відповідні засоби й технології орієнтовані як на суб'єктів освітнього процесу, так і на освітній матеріально-процесуальний простір. В цьому розумінні ми і будемо у подальшому застосовувати поняття «педагогічні умови».

Наступним етапом нашого дослідження є узагальнення практичного досвіду залучення поняття «педагогічні умови» у дослідженнях, що пов'язані із професійною підготовкою майбутніх іноземних філологів й загалом практикою формування педумов під вирішення певних освітніх завдань. Таким чином, є можливість оцінити, в який спосіб застосовується вказаний феномен та виокремити характеристики, якими його наділяють дослідники.

Так опрацьовуючи засоби формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього вчителя українська дослідниця Ірина Когут обґрунтовано виділяє такі педагогічні умови: 1) формування у майбутніх учителів ціннісного ставлення до професійно-педагогічної комунікації як засобу педагогічної праці; 2) сприяння формуванню комунікативних умінь у можливих ситуаціях професійної діяльності майбутнього вчителя; 3) реалізація суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників навчального процесу як специфічного механізму формування особистісного досвіду [12]. Своєю чергою, українська дослідниця Марія Нечепоренко аналізуючи формування готовності майбутніх учителів іноземних мов до професійно-особистісного саморозвитку педумови формування такої готовності потрактує як «поетапне, методично обґрунтоване використання сукупності методичного інструментарію (методів, прийомів, засобів, процедур), що є практичним способом реалізації стратегії формування мотиваційно-спрямувального, інформаційно-інтегративного, особистісно-регулятивного, рефлексивно-коригувального компонентів зазначеної готовності на основі визначених і обґрунтованих педагогічних умов» [13, с. 124]. При цьому, дослідниця окреслює три послідовні етапи (прогностичний, проектувальний, практичний) реалізації педагогічних умов за допомогою відповідних методів і організаційних форм навчання з метою забезпечення досягнення відповідного результату.

Питання професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов порушувала у своїх дослідженнях Ольга Гнедкова. Для вирішення заявленого дослідницького зав-

дання вона обґрунтувала й експериментально перевірила такі педагогічні умови: «1) формування у майбутніх учителів іноземних мов позитивної мотивації до навчання та професійної діяльності; 2) занурення майбутніх учителів іноземних мов у полілінгвальне середовище для вдосконалення їхніх комунікативних умінь та навичок за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та технологій дистанційного навчання; 3) застосування електронного ресурсного забезпечення контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов» [14, с. 156].

Зрештою на підставі вивчення та аналізу цих та інших наукових робіт ми дійшли висновку про те, що спільним для практики проектування педумов є акцентування уваги на умовах формування знаннєвої (теоретичної) основи певної компетентності (або бажаної якості) педагогічного фахівця (зокрема, майбутніх іноземних філологів). Крім того у систему педагогічних умов, як правило, включають мотиваційний блок як передумову засвоєння певної компетентності (або бажаної якості), а також блок педагогічних умов, що сприяють практичному оволодінню певною компетентністю (або бажаною якістю) і їх практичній перевірці (оцінюванню) з метою можливого коригування. Означене було враховане нами у процесі конструювання педагогічних умов формування ціннісно-сміслового досвіду майбутніх іноземних філологів.

Узагальнений матеріал зібраний в результаті теоретичних і емпіричних досліджень надав нам можливість визначити педагогічні умови формування ціннісно-сміслового досвіду майбутніх іноземних філологів у процесі професійної підготовки: 1) формування знаннєвої основи ціннісних мотивацій у професійній діяльності майбутніх філологів; 2) розвиток ціннісно-сміслової сфери здобувачів філологічної освіти шляхом створення аксіоорієнтованого освітнього середовища; 3) формування у майбутніх філологів операційно-діяльнісних умінь реалізації аксіологічних знань й ціннісних пріоритетів. Реалізація означених педагогічних умов забезпечує такий ціннісний результат професійної підготовки майбутніх педагогів, зокрема фахівців з іноземної філології, що передбачає засвоєння (1) цінностей знаннєвого змісту, (2) цінностей, що визначають особу педагога, (3) цінностей, що визначають зміст відносин у системі освіти.

Відповідно до сформульованого раніше дослідницького завдання – визначення педагогічних умов формування ціннісно-

сміслового досвіду майбутніх фахівців з іноземної філології у процесі професійної підготовки, наступний етап нашого дослідження присвятимо теоретичному конструюванню освітніх заходів щодо забезпечення обґрунтованих вище педагогічних умов.

1. Формування знаннєвої основи ціннісних мотивацій у професійній діяльності майбутніх філологів.

Реалізація вказаної педагогічної умови передбачає спеціальну аксіологічну підготовку шляхом опрацювання матеріалу й виконання завдань, що сприяють здобуттю і засвоєнню аксіологічних знань як основи формування ціннісних переконань й майбутніх вольових актів ціннісного змісту у повсякденному житті й професійній діяльності студента-філолога. Зауважимо, що аксіологію ми потрактуємо як сферу знань, що своїми теоретичними напрацюваннями сприяє практичному розв'язанню багатьох суспільних колізій у контексті цінностей гуманістичного порядку. У контексті професійної підготовки, засвоєння аксіознань забезпечує формування знаннєвої основи ціннісних мотивацій у професійній діяльності майбутніх фахівців спеціальності 035 «Філологія». Як складова професійних компетентностей, аксіологічна компетентність передбачає (1) володіння аксіологічними знаннями і їхнє розуміння, тобто здатність знати і розуміти, (2) знання, як діяти у ситуації ціннісної колізії й ціннісного вибору; (3) засвоєння цінностей і усвідомлення ціннісних орієнтацій як основи життєдіяльності.

Відзначимо, що завдання реалізації такої педагогічної умови як формування знаннєвої основи ціннісних мотивацій у професійній діяльності майбутніх філологів, корелюють з фундаментальними принципами методики предметно-мовного інтегрованого навчання (англ.: Content and Language Integrated Learning). Як вказують знавці цієї методики, її головними принципами є: 1) content (контент) – зміст навчання визначається завданням формування здатності студентів формувати свої знання, вчитись розуміти і розвивати свої навички; 2) cognition (когнітивність) – мовна освіта орієнтована на засвоєння творчого підходу, більш широкого способу мислення й опрацювання знань; 3) communication (комунікація) – мовна освіта постає як ефективний засіб передачі ідей, поглядів, переконань, цінностей засобами іноземної мови; 4) culture (культура) – предметно-мовне інтегроване навчання орієнтоване на формування культури як засобу інтерпретації та розуміння значу-

щості мови (зокрема, іноземної), її значення для розвитку особистості [15]. Означені принципи широко застосовуються у зарубіжній практиці професійної підготовки фахівців з іноземної філології.

Отже, для реалізації такої педагогічної умови як формування знаннєвої основи ціннісних мотивацій у професійній діяльності майбутніх філологів доцільно здійснити:

1) забезпечення ціннісно-гуманітарної складової навчального плану підготовки фахівців зі спеціальності 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» першого (бакалаврського) рівня як важливу передумову засвоєння аксіологічних знань й усвідомлення цінностей, зокрема професійного характеру;

2) впровадження в освітній процес навчально-виховних методик й технологій, а також практику навчально-виховних ситуацій, що сприятимуть усвідомленню і прийняттю студентами гуманістичних й професійних цінностей, закріпленню інформації про професійні цінності та їх значення для професійного успіху;

3) забезпечення аксіологічної проблемності, інноваційності та варіативності освітнього процесу професійної підготовки фахівців зі спеціальності 035 «Філологія» із застосуванням активних (проблемні лекції, тематичні дискусії, імітаційні вправи, тренінги тощо) й інтерактивних (диспути з аксіологічної проблематики, обговорення професійних ситуацій у ціннісному дискурсі, ділові ігри з питань професійної етики) методів навчання.

2. Розвиток ціннісно-сміслової сфери здобувачів філологічної освіти шляхом створення аксіо-орієнтованого освітнього середовища.

Звернення до теми освітнього середовища, актуалізується Концепцією «Нова українська школа», в якій освітнє середовище визнається одним з принципових елементів освітнього процесу. При цьому автори концепції вказують, що феномен середовища включає і фізичне просторово-предметне оточення, і питання програм та засобів навчання [16, с. 28]. У контексті вирішення завдання формування знаннєвої основи ціннісних мотивацій у професійній діяльності майбутніх філологів очевидно варто говорити передусім про спектр аксіо-орієнтованих програм та засобів навчання як таких, що утворюють відповідне освітнє середовище, що позитивно впливає на розвиток ціннісно-сміслової сфери здобувачів філологічної освіти.

Зауважимо також, що у процесі конструювання освітніх заходів щодо забезпе-

чення такої педагогічної умови як розвиток ціннісно-сміслової сфери здобувачів філологічної освіти шляхом створення аксіо-орієнтованого освітнього середовища, ми виходили з визначення поняття «освітнє середовище» як «багатосуб'єктне та багато-предметне системне утворення, що цілеспрямовано впливає на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця, забезпечуючи його готовність до професійної діяльності та/або продовження навчання, успішного виконання соціальних ролей та самореалізації у процесі життєдіяльності» [17, с. 71]. Надання цьому середовищу аксіо-орієнтованого характеру передбачає звернення до аксіологічного підходу, суть якого полягає у зверненні до аксіологічних знань, створення простору для переживання й усвідомлення різних цінностей з подальшою їх ієрархізацією і формування особистісних ціннісних орієнтацій для майбутньої життєдіяльності й професійної активності. Зрештою, для реалізації вказаної педагогічної умови доцільно здійснити:

1) надання майбутнім фахівцям зі спеціальності 035 «Філологія» допомоги щодо усвідомленні вимог професії і суспільства до рівня і змісту їхніх знань, умінь, навичок, особистісних якостей (тематичні лекції, тематичні дискусії, проведення майстер-класів з викладачами-філологами, зустрічі зі стейкхолдерами-працедавцями, зустрічі з успішними випускниками освітніх програм спеціальності 035 «Філологія»);

2) вибір професорсько-викладацьким складом найбільш ефективних засобів, методів, прийомів і змісту освітнього процесу з метою занурення майбутніх учителів іноземних мов у полілінгвальне і ціннісно різноманітне середовище для вдосконалення їхніх мовних й ціннісних умінь;

3) впровадження у зміст освітнього процесу розширеного спектру дисциплін із значним ціннісним навантаженням й потенціалом для переживання й усвідомлення різних цінностей з подальшою їх ієрархізацією і формування особистісних ціннісних орієнтацій (досвід зарубіжних філологічних шкіл показує, що такими дисциплінами можуть бути «Вступ до культурології», «Сучасна культура та мислення - перспектива для перекладачів», «Майстерня літературного перекладача - перспектива літературознавства», «Класичне німецьке кіно», «Париж: аспекти історії та культури», «Культурна історія Берліна: кабаре, катастрофа, столиця», «Німецька Демократична Республіка: політика, культура, пам'ять», «Пропаганда та цензура» тощо).

3. Формування у майбутніх філологів операційно-діяльнісних умінь реалізації аксіологічних знань й ціннісних пріоритетів.

Інтелектуальне засвоєння аксіологічних знань, ознайомлення з цінностями гуманістичними (загальнолюдськими й соціально-політичними) й професійними очевидно не забезпечують усієї повноти формування ціннісно-смиислового досвіду майбутніх фахівців з іноземної філології у процесі професійної підготовки. Отож обов'язковою умовою досягнення відповідного освітнього результату є формування у майбутніх філологів операційно-діяльнісних умінь з реалізації аксіологічних знань й ціннісних пріоритетів. Фактично йдеться про формування самостійності й відповідальності у ціннісних судженнях і вчинках пов'язаних з ціннісним вибором (або захистом своїх ціннісних) переконань. Тому цілком обґрунтованим у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної філології є залучення різних типів навчальної діяльності, що сприятимуть формуванню у майбутніх філологів операційно-діяльнісних умінь реалізації аксіологічних знань й ціннісних пріоритетів – організаційно-методичної, комунікативної, дослідницької, творчої діяльності. Доречними будуть і інтерактивні форми освітньої діяльності: робота в малих групах, коло ідей, case-метод (аналіз ситуації), аксіологічна дискусія. Такі форми організації освітнього процесу надають можливість майбутнім філологам висловити своє бачення щодо тих чи інших цінностей, ціннісних установок, ціннісних колізій та проблем ціннісного вибору. Зрештою, для реалізації такої педагогічної умови як формування у майбутніх філологів операційно-діяльнісних умінь реалізації аксіологічних знань й ціннісних пріоритетів доцільно здійснити:

1) в освітньому процесі застосовувати суб'єкт-суб'єктний підхід, що передбачає ставлення до студентів як повноправних, активних, самоцінних суб'єктів освітнього процесу, а також підтримку ініціативи, самостійності, вільного самовираження студентів;

2) забезпечити систему практичних заходів (практичні, семінарські заняття, інтерактивні заходи, практики усіх типів) ціннісним контентом й аксіологічним навантаженням, що сприятиме формуванню самостійності й відповідальності у ціннісних судженнях і вчинках пов'язаних з ціннісним вибором (або захистом своїх ціннісних) переконань;

3) організація можливостей позаурочної практичної діяльності (мовні гуртки, мовні

курси, індивідуальне репетиторство на старших курсах), що сприятимуть навичкам застосування професійних компетентностей (зокрема аксіологічних), а також напрацюванню вміння організовувати та підтримувати рефлексивну й самооцінну діяльність, в тому числі у ціннісному дискурсі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи результати представленої дослідження відзначимо, що формування ціннісно-смиислового досвіду майбутніх іноземних філологів у процесі професійної підготовки – це складне й багатоаспектне освітнє завдання, вирішення якого передбачає реалізацію системного підходу до здійснення описаних вище педагогічних умов та пов'язаних з ними навчально-методичними заходами.

Обґрунтованість запропонованих нами педумов забезпечується здійсненням теоретичним опрацюванням самого феномену педагогічних умов, які ми потрактуємо, як обов'язковий елемент освітніх систем, що сприяють ефективному здійсненню освітнього процесу і досягненню бажаних результатів. Відповідні засоби й технології орієнтовані як на суб'єктів освітнього процесу, так і на освітній матеріально-процесуальний простір.

Теоретично опрацьований нами матеріал й результати експертного опитування викладачів вишів, залучених до емпіричної частини дослідження надав нам можливість виокремити найбільш перспективні педагогічні умови щодо формування ціннісно-смиислового досвіду майбутніх іноземних філологів у процесі професійної підготовки: 1) формування знаннєвої основи ціннісних мотивацій у професійній діяльності майбутніх філологів; 2) розвиток ціннісно-смиислової сфери здобувачів філологічної освіти шляхом створення аксіо-орієнтованого освітнього середовища; 3) формування у майбутніх філологів операційно-діяльнісних умінь реалізації аксіологічних знань й ціннісних пріоритетів. Реалізація цих педумов сприяє формуванню аксіологічної компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності 035 «Філологія» та засвоєнню ними комплексу обґрунтованих нами цінностей (знаннєвого змісту, щодо особи педагога, а також щодо відносин у системі освіти).

Список бібліографічних посилань

1. Finding a new consensus on European civil society values and their evaluation. Study. Brussel: Visits and Publications, 2020. 135 p.
2. Galland O., Lemel Y. Tradition vs. Modernity: The Continuing Dichotomy of Values in European Society. *Dans Revue française de sociologie*, 2008. № 5 (Vol. 49). P. 153–186.

3. Свищ Л.О. Особливості ціннісної складової професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної філології у Польщі. *Science and education: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 6th International scientific and practical conference*. CPN Publishing Group. Kyoto, Japan. 2021. P. 468–475.
4. Свищ Л.О. Особливості ціннісної професійної підготовки майбутніх фахівців з іноземної філології у Великобританії. *Scientific practice: modern and classical research methods: I International Scientific and Practical Conference* (February 26, 2021, Boston, USA). Boston, 2021. Vol. 2. P. 158–160.
5. Lovat T., Toomey R. *Values Education and Quality Teaching*, Amsterdam: Springer Netherlands, 2009. XVIII, 172 p.
6. Pérez-Jorge D., Medero F., Molina-Fernández E. A Study of Educational Programmes that Promote Attitude Change and Values Education in Spain. *Asian Social Science*, 2017. Vol. 13, № 7. P. 112–130.
7. Литвин А., Мацейко О. Методологічні засади поняття «педагогічні умови». *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 2013. № 4. С. 43–63.
8. Кравченко О. Педагогічні умови формування медіаграмотності майбутніх вчителів у сучасних закладах вищої освіти: обґрунтування проблеми. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2020. Вип. 31. Том 3. С. 270–275.
9. Пелех Ю.В. Ціннісно-смісловий концепт професійної підготовки майбутнього педагога: монографія. Рівне: Тетіс, 2009. 400 с.
10. Хом'юк В.В. Сутність поняття «педагогічна умова» в контексті висвітлення проблеми формування математичної компетентності. *International scientific-practical congress of pedagogues and psychologists "The generation of scientific ideas"*, the 27th of November, 2014, Geneva (Switzerland), 2014. P. 104–109.
11. Терьохіна О.А. Організаційно-педагогічні умови формування інженерного мислення майбутніх інженерів-машинобудівників. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2015. Вип. 40. С. 281–287.
12. Когут І.В. Формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього вчителя: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Полтава, 2015. 250 с.
13. Нечепоренко М.А. Формування готовності майбутніх учителів іноземних мов до професійно-особистісного саморозвитку: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця-Тернопіль, 2019. 290 с.
14. Гнедкова О.О. Педагогічні умови формування контролю фахових знань майбутніх учителів іноземних мов у процесі дистанційного навчання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон, 2017. 294 с.
15. Coyle D. CLIL – a pedagogical approach. In N. Van Deusen-Scholl, Hornberger N., *Encyclopedia of Language and Education*, 2nd ed. 2008. P. 97–111.
16. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 08.04.2021).
17. Братко М. Структура освітнього середовища вищого навчального закладу. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Педагогічні науки*, 2015. Вип. 135. С. 67–72.

References

1. Finding a new consensus on European civil society values and their evaluation. Study. (2020). Brussel: Visits and Publications, 135 p.
2. Galland, O., Lemel, Y. (2008). Tradition vs. Modernity: The Continuing Dichotomy of Values in European Society. *Dans Revue française de sociologie*, 5(49): 153–186.
3. Svyshch, L.O. (2021). Features of the value component of professional training of future specialists in foreign philology in Poland. In: *Science and education: problems, prospects and innovations. Abstracts of the 6th International scientific and practical conference* (pp. 468–475). Kyoto, Japan. [in Ukr.].
4. Svyshch, L.O. (2021). Features of valuable professional training of future specialists in foreign philology in Great Britain. In: *Scientific practice: modern and classical research methods: I International Scientific and Practical Conference* (February 26, 2021, Boston, USA), 2. (pp. 158–160). Boston. [in Ukr.].
5. Lovat, T., Toomey, R. (2009). *Values Education and Quality Teaching*, Amsterdam: Springer. 172 p.
6. Pérez-Jorge, D., Medero, F., Molina-Fernández, E. (2017). A Study of Educational Programmes that Promote Attitude Change and Values Education in Spain. *Asian Social Science*, 13(7): 112–130.
7. Lytvyn, A., Matseiko, O. (2013). Methodological principles of the concept of "pedagogical conditions". *Pedahohika i psykhohohiia profesiinoi osvity*, 4: 43–63 [in Ukr.].
8. Kravchenko, O. (2020). Pedagogical conditions for the formation of media literacy of future teachers in modern higher education institutions: substantiation of the problem. *Current issues of the humanities*, 31(3): 270–275. [in Ukr.].
9. Pelekh, Yu.V. (2009). Value-semantic concept of professional training of future teachers: monograph. Rivne: Tetis, 400 p. [in Ukr.].
10. Khomiuk, V.V. (2014). The essence of the concept of "pedagogical condition" in the context of covering the problem of formation of mathematical competence. In: *International scientific-practical congress of pedagogues and psychologists "The generation of scientific ideas"*, the 27th of November., Geneva (Switzerland) (pp. 104–109). Geneva [in Ukr.].
11. Terokhina, O.L. (2015). Organizational and pedagogical conditions for the formation of engineering thinking of future mechanical engineers. *Pedagogy of formation of creative personality in higher and general education schools*, 40: 281–287 [in Ukr.].
12. Kohut, I.V. (2015). Formation of professional and pedagogical communicative competence of the future teacher. Thesis of Ph.D Dissertation. Poltava. 250 p. [in Ukr.].
13. Necheporenko, M.A. (2019). Formation of readiness of future teachers of foreign languages for professional and personal self-development. Thesis of Ph.D Dissertation. Vinnytsia-Ternopil. 290 p. [in Ukr.].
14. Hniedkova, O.O. (2017). Pedagogical conditions of formation of control of professional knowledge of future teachers of foreign languages in the process of distance learning. Thesis of Ph.D Dissertation. Kherson. 294 p. [in Ukr.].
15. Coyle D. (2008). CLIL – a pedagogical approach In: N. Van Deusen-Scholl, Hornberger N., *Encyclopedia of Language and Education*, 2nd ed.: 97–111.
16. New Ukrainian school: conceptual principles of secondary school reform (2016). Kyiv: Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/no-ukrainska-shkola-compressed.pdf>. [in Ukr.].
17. Bratko, M. (2015). The structure of the educational environment of higher education. *Scientific notes [Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko]. Series: Pedagogical sciences*, 135: 67–72. [in Ukr.].

SVYSHCH LiliiaSenior Lecturer of of Ukrainian and Foreign Languages Department,
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskyi**PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMING THE VALUE-SEMANTIC EXPERIENCE FOR PROSPECTIVE PHILOLOGISTS OF FOREIGN LANGUAGES IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING**

Summary. *The current socio-cultural situation emphasizes the value sphere to society and the state, in particular at educational institutions. Meanwhile, the analysis reveals insufficiency of formal conditions ensuring the value component of the relevant specialists training. Therefore, the author supports the opinion about scientific and practical topicality of developing pedagogical conditions of forming the value-semantic experience for prospective philologists of foreign languages.*

The paper determines “pedagogical conditions” as a basic methodological concept of achieving the goal of study. Pedagogical conditions are interpreted as a compulsory element of educational systems that contribute to effective implementation of educational process and achieving desired results. Relevant means and technologies are focused on both the subjects of educational process and the educational materials and practice.

The pedagogical conditions of forming the value-semantic experience for prospective philologists of foreign

languages in the process of professional training are theoretically defined. The most favourable pedagogical conditions of forming the value-semantic experience for prospective philologists of foreign languages in the process of professional training are specified as follows: 1) formation of knowledge background for value motivations in the professional activity of prospective philologists; 2) development of value-semantic sphere of the philology students through axio-oriented educational environment; 3) formation of the philologists’ operational activities for realization of axiological knowledge and value priorities.

Keywords: *pedagogy; axiology; pedagogical conditions; professional training; professionals of the specialty 035 “Philology”.*

*Одержано редакцією 13.05.2021
Прийнято до публікації 22.05.2021*